

Ny udenlandsk Literatur.

Leroy-Beaulieu: Essai sur la répartition des richesses et sur la tendance à une moindre inégalité des conditions. — Paris 1881.

Den Udvikling, som Nationaløkonomien har gennemgaaet i Tyskland i de senere Aar, har kun afsat forholdsvis faa og svage Spor i Frankrigs økonomiske Literatur. Man er i Frankrig endnu i mangt og meget, ja man tør vel sige i alt Væsenligt, ikke til Dato kommen meget ud over Bastiat, og dennes Fortrin: den klare, anskuelige Form, den let flydende, elegante Stil og den storartede Optimisme ere endnu de Egenskaber, som i første Række give den franske Nationaløkonomi dens Særpræg. Dette er da ogsaa det Hovedindtryk, man faar ved Gjennemlæsningen af ovennævnte Værk af Frankrigs største nulevende Statsøkonom, skjønt dette dog paa saa mange Punkter indeholder nye og originale Betragtninger af megen Værd, og skjønt Forfatteren i det Hele taget, trods al Lighed, dog maa siges at være en af dem, der endnu have fjernet sig mest fra den Bastiatske Skoles Synsmaader. Navnlig gaar han i sin Behandling af det givne Stof mere ind paa Realiteter, mere ind paa Livet af de enkelte konkrete Samfundsspørgsmaal, og søger ved ofte særdeles interessante og slaaende Exempler fra Nutiden at give sin Fremstilling mere Virkelighedskolorit. — Han har sat sig til Opgave kritisk at gennemgaa, hvad den saakaldte klassiske Skole har lært om Fordelingen, fordi han formener, dels at denne Side af Øko-

Ny udenlandsk Literatur.

Leroy-Beaulieu: Essai sur la répartition des richesses et sur la tendance à une moindre inégalité des conditions. — Paris 1881.

Den Udvikling, som Nationaløkonomien har gennemgaaet i Tyskland i de senere Aar, har kun afsat forholdsvis faa og svage Spor i Frankrigs økonomiske Literatur. Man er i Frankrig endnu i mangt og meget, ja man tør vel sige i alt Væsenligt, ikke til Dato kommen meget ud over Bastiat, og dennes Fortrin: den klare, anskuelige Form, den let flydende, elegante Stil og den storartede Optimisme ere endnu de Egenskaber, som i første Række give den franske Nationaløkonomi dens Særpræg. Dette er da ogsaa det Hovedindtryk, man faar ved Gjennemlæsningen af ovennævnte Værk af Frankrigs største nulevende Statsøkonom, skjønt dette dog paa saa mange Punkter indeholder nye og originale Betragtninger af megen Værd, og skjønt Forfatteren i det Hele taget, trods al Lighed, dog maa siges at være en af dem, der endnu have fjernet sig mest fra den Bastiatske Skoles Synsmaader. Navnlig gaar han i sin Behandling af det givne Stof mere ind paa Realiteter, mere ind paa Livet af de enkelte konkrete Samfundsspørgsmaal, og søger ved ofte særdeles interessante og slaaende Exempler fra Nutiden at give sin Fremstilling mere Virkelighedskolorit. — Han har sat sig til Opgave kritisk at gennemgaa, hvad den saakaldte klassiske Skole har lært om Fordelingen, fordi han formener, dels at denne Side af Øko-

nomien er altfor lidet behandlet, dels at den engelske Skoles Behandling i det Hele og Store er forfejlet. Bogen er et Indlæg imod den økonomiske Pessimisme, som Ricardo, Malthus og Stuart Mill siges at have indført i Videnskaben, og som, naar den fra passiv gaar over til at blive aktiv, fra theoretisk gaar over til at blive praktisk, efter Forf.s Mening uundgaaelig faar sit Udslag i Socialisme. Det er «det sociale Spørgsmaal», han vil behandle, og han vil gjennem en Gjendrivelse af Ricardo, Turgot, Malthus og Stuart Mill søge at hævde, «at det, som man kalder det sociale Spørgsmaal, vil blive løst af sig selv», blive løst «gradvis» ved de alt virkende økonomiske Kræfters «frie Spil». Han tror med andre Ord at kunne paavise, som jo ogsaa Titlen antyder, at vor Tids økonomiske og sociale Udvikling tenderer henimod bestandig at skabe mindre Ulighed i Livsvilkaar. Denne gennemgaaende Nivelleringsproces søger han nu at forfølge i det enkelte. Gjennem en Kritik af Ricardos Jordrentetheori, der forøvrigt intet væsenligt Nyt indeholder, kommer han til det Resultat, at Grundejerne ikke længere, som maaske hidtil, med Rette kunne siges at være «Civilisationens Begunstigede». Transportmidlernes stigende Hurtighed og Billighed formindsker det mulig fordelagtige i deres Stilling Dag for Dag; og ogsaa for Grundejerne i Byen gjælder dette: Sporvogne, Dampvogne etc. tillader Befolkningen at sprede sig over et stedse større Fladerum. — Ligeledes paaviser han en Tendens for Kapitalrenten til stadig Dalen, og han mener, at noget Lignende gjælder for Driftsherregevinstens Vedkommende, paa Handelens og Industriens Omraade; «Storindustriens kaotiske Periode» med dens hyppige Overraskelser, enorme Prissvingninger og dens Frembyden af heldige Lejligheder til at skabe store Formuer, saa at sige paa ét Brædt, er allerede grundig i Færd med at forsvinde. Medens Jordrenten, Kapitalrenten og Driftsherrerentens Andel i Produktionsoverskudet saaledes har en Tendens til at formindskes ved Forholdenes naturlige Udvikling, «stræber alle vor Civilisations Kræfter at forbedre og hæve» Arbejdets Stilling.

Efter Forfatterens Mening vil Fremtiden blive Vidne til en stedse fortsat Stigning af Arbejdslønnen. I sin Fremstilling af Arbejdslønnen, der forøvrigt danner et af de bedste og dygtigste Afsnit i Bogen, fører Forfatteren en skarp, vellykket Kritik imod Theorien om «den naturlige Arbejdsløn» og om «Lønningsfonden». Hvad Lønningsfonden, denne nationaløkonomiske «Mythe», angaar, saa har den aldrig existeret uden i nogle «forvirrede og konfuse Økonomers Hjerne», og baade den og Begrebet «den naturlige Arbejdsløn», saavel som den socialistiske Konsekvens deraf: Lassalles «jernhaarde Lønningslov», ere rene «enfantillages». Det Hele man kan sige er, at den samlede Produktion, med Fradrag af, hvad der er nødvendigt til Kapitalens Underhold, danner et «Fond», hvoraf Alle maa leve, men hvorledes Delingsforholdet bliver, er jo saa netop Spørgsmaalet. Blandt de Momenter, som bestemme Arbejdslønnen, fremhæver han særlig Arbejdets Produktivitet, og Civilisationen bringer stadig denne Faktor til at stige. Den «naturlige» Arbejdsløn er i Virkeligheden kun et Udtryk for en Minimalgrænse, og Nutiden gjør den dermed i Sammenhæng staaende Opfattelse af Arbejderne som særlig «afhængige» af Kapitalisternes Lune fuldstændig til Skamme. Navnlig have «Strikerne» væsenlig bidraget hertil eller rettere den blotte Mulighed af Striker, der væsenlig er et «præventivt Middel». Ved Hjælp af Kapitalernes Overflødighed, den stedse stigende Efterspørgsel efter Arbejdskraft, Lovgivningens og den offentlige Menings Støtte og bevæbnet med dette «saa frygtelige og, hvad man end siger, saa overordenlig virksomme Vaaben: Striken», «ville Arbejderne blive Civilisationens Begunstigede» i Fremtiden. — Faren for, at den frygtede Pauperisme skal indtræde, ligger i Følge Leroy-Beaulieu paa et helt andet Sted: det er ikke «de Fattige som hverken kunne læse eller skrive», der gaa Pauperismen i Møde, det er tværtimod de saakaldte «Dannede» i Ordets videste Betydning, Folk, som ere «mere eller mindre brugelige til alt Slags Kontorarbejde». Medens ganske vist nogle enkelte særlig fremragende Kunstnere o. lign. ville

blive «Civilisationens Fyrster», vil derimod den stadig voxende Stab af halvdannede Folk, som kunne bruges til smaa Embeder, Kontorarbejde o. lgn., de middelmaadige i de liberale Professioner o. s. v. blive «Fremtidens sande Proletarer tusende Gange mere at beklage paa Grund af Misforholdet imellem deres Fordringer og deres Vilkaar end de simple Haandværkere». «Ce qui va entretenir et développer le paupérisme, c'est le lycée et le collège gratuit», thi ved de almindeligste Kundskabers store Udbredelse nedsættes bestandig ved den voxende Konkurrence Fortjenesten i de Erhverv, hvor et vist Lavmaal af Dannelse er nødvendig, men ogsaa tilstrækkelig. Her staa vi overfor «de sande Fattige, hvoraf vor Civilisation, hvis der ikke holdes igjen, vil skabe Legioner i Fremtiden», og Faren vil først forsvinde, naar det bliver Alle klart, at Dannelse ikke længer kan være et Privilegium, som giver Besidderen «en høj Mening om ham selv», at Dannelse fra et «socialt Gode» maa gaa over til kun at være «et individuelt Gode».

Bortset fra dette Punkt forekommer Fremtiden Forf. at se lys ud. «Den store Nutidsfare», som det blot gjælder om at holde nede, «er Statssocialismen». Staten maa ikke faa nogen Plads som Faktor i Fordelingen, dens «eneste Ideal» er «Retfærdigheden», eller rettere: Retsbeskyttelsen. — Det er den samme Lære i al sin Skarphed og Ensidighed, som Lassalle allerede for en Snes Aar siden betegnede som en «Natvægteridé». Vil man lære noget Nyt og Grundigt paa dette Omraade, vil man se en videnskabelig Behandling af dette Punkt, som er mere i Forstaaelse med, hvad Tiden synes at stile henimod, maa man vistnok endnu i mange Aar gaa til Tysklands, ikke til Frankrigs Nationaløkonomer.

J. Sch.
